

Sygn. akt I ACa 75/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 16 czerwca 2016 r.

Sąd Apelacyjny w Katowicach I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący :	SSA Roman Sugier (spr.)
Sędziowie :	SA Anna Bohdziewicz SA Ewa Solecka
Protokolant :	Anna Wieczorek

po rozpoznaniu w dniu 2 czerwca 2016 r. w Katowicach

na rozprawie

sprawy z powództwa K. H.

przeciwko Spółdzielni Mieszkaniowej (...) w B.

o uchylenie uchwał

na skutek apelacji pozwanej

od wyroku Sądu Okręgowego w Katowicach

z dnia 6 października 2015 r., sygn. akt II C 607/12

1) oddała apelację;

2) zasądza od pozwanej na rzecz powoda kwotę 221,40 (dwieście dwadzieścia jeden i 40/100) złotych tytułem kosztów postępowania apelacyjnego.

SSA Ewa Solecka	SSA Roman Sugier	SSA Anna Bohdziewicz
-----------------	------------------	----------------------

Sygn. akt I ACa 75/16

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 6 października 2015 r. Sąd Okręgowy w Katowicach uwzględniając powództwo K. H., skierowane przeciwko pozwanej Spółdzielni Mieszkaniowej (...) w B. ustalił, że uchwała nr(...) Walnego Zgromadzenia Członków

Spółdzielni Mieszkaniowej (...) w B., odbytego w czterech częściach dnia 21, 22, 25 i 26 czerwca 2012 r. w sprawie zatwierdzenia podziału nadwyżki bilansowej za 2011 r. (omyłkowo podano, że chodzi o nadwyżkę bilansową za 2012 r.) jest nieważna. Sąd umorzył postępowanie co do uchwały w (...) wspomnianego Zgromadzenia w sprawie zmiany paragrafu (...) Statutu pozwanej, zasądził od pozwanej na rzecz powoda kwotę 270 złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego wynikającego z nieopłaconej pomocy prawnej świadczonej z urzędu oraz nakazał pobrać od pozwanej na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Katowicach kwotę 200 złotych tytułem nieuiszczonej opłaty od pozwu od uiszczenia której powód był zwolniony.

Orzeczenie Sądu Okręgowego oparte zostało na następujących ustaleniach faktycznych.

Zawiadomieniem z dnia 23 maja 2012 roku Zarząd pozwanej poinformował o Walnym Zgromadzeniu Członków Spółdzielni przypadającym na dzień 22 czerwca 2012 roku, porządku obrad, obejmującym m.in. przedstawienie, dyskusje i podjęcie uchwały w sprawie sposobu rozliczenia zysku bilansowego za 2011 rok. W dniach 21, 22, 25 i 26 czerwca 2012 roku odbyło się w czterech częściach Walne Zgromadzenie Członków Spółdzielni Mieszkaniowej (...) w B., w toku którego podjęto uchwałę nr (...) w sprawie zatwierdzenia podziału nadwyżki bilansowej za 2011 rok. W toku drugiej części Walnego Zebrania Członków pozwanej przed przystąpieniem do punktu obrad obejmującego „przedstawienie, dyskusję i podjęcie uchwały w sprawie sposobu rozliczenia wyniku bilansowego za rok 2011” przewodniczący zebrania poinformował zebranych, iż do projektu podziału nadwyżki bilansowej wpłynęły trzy poprawki. Dwie z nich zostały zgłoszone przez członków spółdzielni, natomiast trzecia przez zarząd. K. H. w dniu 18 czerwca 2012 roku złożył własną poprawkę do projektów uchwał złożonych na posiedzeniu Walnego Zgromadzenia Spółdzielni Mieszkaniowej. Pierwsza i druga poprawka zostały odrzucone w toku głosowania, natomiast trzecia - z wniosku zarządu - została przyjęta. Wobec tego część druga Walnego Zgromadzenia z dnia 22 czerwca 2012 roku przyjęła uchwałę nr (...) o zatwierdzeniu podziału nadwyżki bilansowej za rok 2011 o treści uwzględniającej poprawkę Zarządu 16 głosami za przy dwóch głosach przeciwnych. Na podstawie § (...) Statutu Spółdzielni Mieszkaniowej (...) uchwalono, iż z zysku netto za rok 2011 w kwocie 586.188,35 złotych przeznaczona zostanie na pokrycie nadwyżki kosztów nad przychodami na (...) za rok 2010 kwotą 175.052,11 złotych, na częściowe pokrycie nadwyżki kosztów nad przychodami na (...) za rok 2011 kwota 233.341,88 złotych; na pokrycie różnicy między kosztami a wnoszonymi opłatami z tytułu c.o. – budynki niedocieplone ul. (...) i ul. (...) kwota 19.654,55 złotych nieruchomości niedocieplonych; na fundusz remontowy mienia kwota 158.139,81 złotych. W sumie za uchwałą oddano 85 głosów, natomiast przeciw 2 głosy. Przedmiotowa uchwała weszła w życie z dniem jej podjęcia. Powód uczestniczył w drugiej części zgromadzenia. Przed przystąpieniem do głosowania wyraził swoją dezaprobatę co do informacji o sposobie podziału pożytków. Wedle powoda powstała w Spółdzielni nadwyżka powinna zostać tak rozdzielona, że stosownie do powierzchni budynków powinny być rozdysponowane środki finansowe.

Pismem z dnia 17 lipca 2012 roku Zarząd pozwanej stosownie do § (...) Statutu Spółdzielni poinformował członków Spółdzielni o podjętych uchwałach przez Walne Zgromadzenie Członków Spółdzielni, które miało miejsce w dniach 21 – 26 czerwca 2012 roku, w tym o uchwale nr (...) w sprawie zatwierdzenia podziału nadwyżki bilansowej za rok 2011 z poprawką.

Statut pozwanej w § (...) stanowi, że uzyskane efekty z innej działalności gospodarczej Spółdzielnia przeznacza na obniżenie kosztów eksploatacji utrzymania nieruchomości na podstawie uchwał Walnego Zgromadzenia/Zebrania Przedstawicieli Członków. Zgodnie z § (...) statutu różnica pomiędzy faktycznie poniesionymi kosztami eksploatacji i utrzymania danej nieruchomości, zarządzanej przez Spółdzielnię, a przychodami z opłat, o których mowa w § (...) Statutu - z tytułu pokrywania kosztów związanych z eksploatacją i utrzymaniem nieruchomości w częściach przypadających na ich lokale, eksploatacją i utrzymaniem nieruchomości stanowiących mienie Spółdzielni – zwiększa odpowiednio przychody lub koszty eksploatacji i utrzymania danej nieruchomości w roku następnym, co znajduje odbicie w stawce opłat na eksploatację i utrzymanie nieruchomości w roku następnym. Wedle §(...)Statutu pożytki i inne przychody z nieruchomości wspólnej służą pokrywaniu wydatków związanych z jej eksploatacją i utrzymaniem, a w części przekraczającej te wydatki przypadają właścicielom lokali proporcjonalnie do ich udziałów w nieruchomości

wspólnej. Pożytki i inne przychody z własnej działalności gospodarczej Spółdzielnia przeznaczają na pokrycie wydatków związanych z eksploatacją i utrzymaniem nieruchomości w zakresie obciążającym członków zgodnie z § (...) statutu.

W ocenie Sądu Okręgowego powództwo o ustalenie nieważności uchwały nr (...) należało uznać za zadane.

W ocenie Sądu powód wykazał bowiem interes prawny w stwierdzeniu nieważności kwestionowanej uchwały.

Domagał się bowiem szczegółowego wyliczenia kosztów utrzymania budynków dla każdej nieruchomości oraz wykazywał, że nadwyżka bilansowa winna być rozdzielona na poszczególne budynki stosownie do ich powierzchni.

Zdaniem Sądu pierwszej instancji stwierdzenie nieważności uchwały nr (...) zmieni sytuację prawną powoda ze względu na wysokość świadczeń obciążających w stosunku do pozwanej w dacie po podjęciu uchwały, której dotyczy sprawa.

W dalszej części motywów Sąd stwierdził, że zgodnie z art. 42 § 2 ustawy z dnia 16 września 1982 r. – Prawo spółdzielcze, w brzmieniu obowiązującym w dacie podejmowania uchwały, uchwała sprzeczna z ustawą jest nieważna. Uchwała sprzeczna z postanowieniem statutu bądź dobrymi obyczajami lub godzącą w interesy spółdzielni albo mającą na celu pokrzywdzenie jej członka może być zaskarżona do sądu (art. 42 § 3).

Nie zachodziła podstawa do rozpoznawania ewentualnego roszczenia powoda o uchylenie uchwały nr (...) na wypadek nieuwzględnienia powództwa o stwierdzenie jej nieważności skoro roszczenie zgłoszone w pierwszej kolejności jest zasadne. Ponadto powództwo ewentualne zostało zgłoszone po upływie 6-tygodniowego terminu o jakim mowa w art. 42 § 6 Prawa spółdzielczego. Uchwała została bowiem podjęta w dniach 21, 22, 25 i 26 czerwca 2012 r., a pozew skierowano do sądu 27 sierpnia 2012 r.

Odnosząc się do kwestii ważności kwestionowanej uchwały Sąd uznał, że podjęto ją z naruszeniem przepisu art. 8³ ust. 10 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o spółdzielniach mieszkaniowych.

Zgodnie z tym uregulowaniem projekty uchwał i żądania zamieszczenia oznaczonych spraw w porządku obrad walnego zgromadzenia lub jego wszystkich części mają prawo zgłaszać zarząd, rada nadzorcza i członkowie. Projekty uchwał winny być wykładane na co najmniej 14 dni przed terminem walnego zgromadzenia lub jego pierwszej części. Zgodnie z art. 8³ ust. 12 wspomnianej ustawy członek ma prawo zgłoszenia poprawek do projektów uchwał nie później niż na 3 dni przed posiedzeniem walnego zgromadzenia lub jego pierwszej części.

Dalej Sąd stwierdził, że z treści protokołu z drugiej części Zgromadzenia Członków pozwanej wynika, że trzecia poprawka, w oparciu o którą doszło do podjęcia kwestionowanej uchwały nie została zgłoszona z zachowaniem wspomnianego 3 dniowego terminu. Ponadto została ona zgłoszona przez zarząd, który nie jest upoważniony do zgłoszenia autopoprawek do własnych projektów uchwał w takim trybie.

Ponadto Sąd uznał, że zgodnie z art. 6 ust. 1 ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych różnica między kosztami eksploatacji utrzymania danej nieruchomości zarządzanej przez spółdzielnię na podstawie art. 1 ust. 3, a przychodami z opłat, o których mowa w art. 4 ust. 1 - 2 i 4 zwiększa odpowiednio przychody lub koszty eksploatacji i utrzymania danej nieruchomości w roku następnym. Działalność spółdzielni charakteryzuje się zasadą działalności bezwynikowej. Oznacza to, że nie występuje w niej pojęcie zysku czy nadwyżki bilansowej. Nie ma zatem możliwości potraktowania przez Walne Zgromadzenie Członków pozwanej nadwyżki przychodów nad kosztami eksploatacji i utrzymania danej nieruchomości jako zysku i przeniesienia jej na inne konto, w tym na konto funduszu remontowego.

Uchwała pozostaje więc w sprzeczności z przepisem art. 6 ust. 1 ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych w części w jakiej zysk netto w kwocie 586.188,35 zł postanowiono przeznaczyć na pokrycie nadwyżki kosztów nad przychodami (...) za rok 2010 (175.052,18 zł).

Narusza też przepis art. 90 ust. 1 Prawa spółdzielczego zgodnie z którym straty bilansowe spółdzielni winna pokrywać z funduszu zasobowego, w dalszej kolejności z funduszu udziałowego oraz innych funduszy.

Pozwana nie była uprawniona do swobodnego dysponowania nadwyżką.

Winna ona być przeznaczona na obniżenie opłat eksploatacyjnych obciążających członków spółdzielni posiadających spółdzielcze prawo do lokalu i inne uprawnione podmioty w ramach przeksięgowania nadwyżki na przychody roku następnego. Z tych względów, w ocenie Sądu, nieważne są też pozostałe postanowienie uchwały nr(...). Sąd podkreślił, że uchwała nie określa na jaką konkretnie nieruchomość została przeksięgowana nadwyżka przeznaczona na fundusz remontowy (kwota 158.139,81 zł) mimo, że art. 4 ust. 4⁽¹⁾ ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych wymaga od zarządu prowadzenia dla każdej nieruchomości odrębnej ewidencji i rozliczania przychodów i kosztów.

Sąd umorzył powództwo dotyczące zaskarżenia przez powoda uchwały nr (...) w związku z cofnięciem przez powoda powództwa w tym zakresie.

O kosztach Sąd orzekł na mocy art. 100 kpc i art. 113 ust. 1 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych.

Wyrok został zaskarżony apelacją przez pozwaną Spółdzielnię w części uwzględniającej powództwo i orzekającej o kosztach.

Skarżąca zarzuciła naruszenie przepisów:

1) art. 8³ ust. 12 tej ustawy, poprzez przyjęcie, że członkowie pozwanej Spółdzielni będący zarazem jej zarządem, nie mają prawa do zgłaszania poprawek do opracowanych przez siebie projektów uchwał na Walne Zgromadzenie Członków,

- art. 5 ust. 2 ustawy, poprzez przyjęcie, że w pozwanej Spółdzielni nie występuje pojęcie zysku oraz nadwyżki bilansowej w związku prowadzoną przez nią działalnością gospodarczą, zarobkową, a działalność ta jest bezwynikowa,
- art. 42 prawa spółdzielczego, poprzez przyjęcie, że każdemu członkowi spółdzielni przysługuje prawo złożenia powództwa o ustalenie nieważności uchwały walnego zgromadzenia mimo, iż żadnego zapisu tego artykułu takie uprawnienie członka spółdzielni nie wynika;

2) prawa procesowego, a w szczególności art. 233 § 1 kodeksu postępowania cywilnego poprzez błędne dokonanie ustaleń faktycznych w oparciu o zebrany materiał dowody w sprawie, w tym ze sprawozdania finansowego pozwanej za 2011 roku, poprzez ustalenie, że pozwana nie prowadzi działalności gospodarczej zarobkowej, że poniosła stratę bilansową za 2010 r. w kwocie 175.052.11 złotych.

Powołując się na powyższe pozwana wносиła o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez oddalenie powództwa i o zasądzenie od powoda na jej rzecz kosztów postępowania za obie instancje.

Powód w odpowiedzi na apelację wnosił o jej oddalenie oraz o zasądzenie od pozwanej na jego rzecz kosztów procesu według norm przepisanych.

Zarzucił, że pozwana w żaden sposób nie wykazała, że kwota 586.188,36 złotych, której dotyczy kwestionowana uchwała, pochodzi z jej własnej działalności gospodarczej. Podtrzymał zgłoszony już wcześniej wniosek o zobowiązanie pozwanej do przedłożenia ewidencji prowadzących dla każdej nieruchomości oddalenie rozliczającej przychody i koszty, ewidencji wpływów i wydatków funduszu remontowego, względnie wykazu wyników ekonomicznych dla poszczególnych nieruchomości za 2011 r. a nadto do przedłożenia umów i faktur wskazujących na to, że wspomniana kwota pochodzi z własnej działki gospodarczej pozwanej.

Sąd Apelacyjny w Katowicach zważył co następuje:

Apelacja pozwanej nie jest zasadna.

Nie jest zasadny podniesiony przez pozwaną w uzasadnieniu apelacji zarzut jakoby powód nie wykazał interesu prawnego w rozumieniu art. 189 kpc pozwalającego na żądanie stwierdzenia nieważności kwestionowanej uchwały. Powód jest członkiem pozwanej Spółdzielni, przysługuje mu spółdzielcze prawo do lokalu. Jeszcze przed podjęciem uchwały nr(...) oponował przeciwko temu argumentując, że jest ona sprzeczna z bezwzględnie obowiązującymi przepisami prawa.

Z licznych i obszernych pism procesowych powoda wynika, że kwestionuje on rozdysponowanie nadwyżki bilansowej za 2011 roku utrzymując, że jej prawidłowe zaewidencjonowanie spowodowałoby obniżenie opłat eksploatacyjnych obciążających jego i innych spółdzielców w 2012 roku. W tej sytuacji należało uznać, że powód wykazał dostatecznie naruszenie jego interesu majątkowego, który może być chroniony poprzez stwierdzenie nieważności uchwały nr (...).

To, iż nie został on jednoznacznie wyartykułowany przez wskazanie określonej kwoty pieniężnej wynika ze specyfiki kwestionowanej uchwały.

Powód podjął inicjatywę zmierzającą do uzyskania danych źródłowych pozwalających na ustalenie czy i w jakim zakresie uchwała nr (...) może mieć wpływ na dochody i obciążenia poszczególnych nieruchomości. Wnioski dowodowe powoda w tym zakresie nie zostały uwzględnione, w ocenie Sądu Apelacyjnego trafnie, o czym będzie mowa w dalszej części motywów.

Ustalenia faktyczne poczynione przez Sąd Okręgowy nie są wystarczające i ze względu na dowody zaoferowane przez strony wymagają pewnego uzupełnienia, gdyż ma to znacznie dla oceny podniesionych w apelacji zarzutów dotyczących naruszenia przepisów prawa materialnego i procesowego.

Zarzut naruszenia przepisu art. 8³ ust. 12 ustawy o Spółdzielniach mieszkaniowych nie jest zasadny. W ocenie Sądu Apelacyjnego członkowie zarządu pozwanej, będący członkami Spółdzielni, tak jak i inni członkowie w niej zrzeszeni uprawnieni byli do zgłoszenia w terminie na 3 dni przed posiedzeniem walnego zgromadzenia lub jego pierwszej części poprawki do projektu uchwały.

Ze zgromadzonego materiału dowodowego nie wynika jednak aby członkowie ci dokonali zgłoszenia takiej poprawki.

Pozwana przedłożyła bowiem wraz z pismem procesowym z dnia 9.04.2015 r. jedynie stanowisko zarządu co do poprawek zgłaszanych przez innych członków zarządu wraz z postulatem co do treści uchwały. Stanowiło ono korektę co do projektu uchwały przedstawionego do wiadomości członkom Zgromadzenia i nie było tożsame z poprawką zgłoszoną przez innych członków. To stanowisko zawarte w piśmie z 18.06.2012 r. nosi cechy znamiona dokumentu wewnętrznego i nie może być taktowne jako projekt poprawki zgłoszony przez indywidualizowanych członków spółdzielni (k. 736 – 737).

Cech takich nie ma też tzw. „trzeci projekt uchwały” złożony przez pozwaną przy piśmie procesowym z dnia 25.05.2015 r. (k. 756 – 762), gdyż rzekoma poprawka nie została przez nikogo podpisana, w szczególności przez członków pozwanej stanowiącej jej zarząd. Nie ma więc walorów dokumentu prywatnego, gdyż nikt nie podpisał się pod rzekomym oświadczeniem woli. Trafnie więc Sąd pierwszej instancji uznał, że kwestionowana uchwała została podjęta w oparciu o autopoprawkę zgłoszoną przez zarząd spółdzielni bezpośrednio w trakcie obrad walnego zgromadzenia członków. Świadczy to o jej podjęciu z naruszeniem przepisów art. 8 ust. 10, 11, 12 i 13 ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych co czyni powództwo zasadnym i nie pozwala na uwzględnienie wniosku apelacji. Autokorekta własnego projektu uchwały przygotowanego przez zarząd pozwanej nie może być bowiem uznana za przygotowanie pod względem formalnym, w ramach art. 8³ ust. 13, poprawki zgłoszonej przez innych członków.

Sąd Apelacyjny nie podziela natomiast stanowiska Sądu Okręgowego jakoby kwestionowana uchwała była sprzeczna z przepisami art. 4 ust. 4¹ i art. 6 ust. 1 ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych, które nie pozwalają członkom spółdzielni na dowolne przeznaczanie środków uzyskanych z nadwyżki bilansowej.

Słusznie skarżąca zarzuca, że uprawnienie takie przysługuje Spółdzielni z mocy przepisu art. 5 ust. 2 ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych.

Z treści kwestionowanej uchwały (k. 114) wynika, że przedmiotem podziału nadwyżki bilansowej miał być zysk netto w kwocie 586.188,35 złotych uzyskany w 2011 roku.

Pozwana w toku postępowania utrzymywała, że zysk ten uzyskała z prowadzenia własnej działalności gospodarczej. Dla poparcia swych twierdzeń przedłożyła dowody w postaci sprawozdania finansowego za rok 2011 obejmującego bilans, rachunek zysków i strat oraz informację dodatkową. Ponadto pozwana przedłożyła opinię niezależnego biegłego rewidenta z 9.05.2012 r. stwierdzającego, że badanie ksiąg i dokumentów źródłowych wskazuje na rzetelne przygotowanie sprawozdania (k. 683 – 704).

Ze wspomnianego rachunku zysków i strat wynika, że zysk w kwocie 586.188,35 złotych netto pochodzi z działalności gospodarczej pozwanej (k. 688).

Uchwała nr (...) Walnego Zgromadzenia Członków pozwanej sprawozdanie finansowe za 2011 r. zostało zatwierdzone (k. 681).

Wszystkie te okoliczności były bezsporne między stronami.

Dlatego w ocenie Sądu Apelacyjnego zbędnym było przeprowadzanie w sprawie dowodów zmierzających do ustalenia czy pozwana prawidłowo ewidencjonowała przychody wydatki oraz wpływy dotyczące poszczególnych nieruchomości Spółdzielni.

Inicjatywa dowodowa powoda w tym zakresie zmierza bowiem w istocie do podważenia prawdziwości twierdzeń pozwanej, że nadwyżka bilansowa w kwocie 586.189,35 zł o jakiej mowa w(...) uchwały nr(...) pochodzi z jej własnej działalności gospodarczej.

Uchwała ta nie została przez powoda zaskarżona ani nie zakwestionował on jej ważności.

Mając to na względzie Sąd Apelacyjny na mocy art. 385 kpc oddalił apelację pozwanej oraz na mocy art. 98 kpc § 11 ust. 1 pkt 1 w związku z § 2 ust. 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenie przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu, tj. Dz. U. z 2013r., poz. 461 ze zm., orzekł o kosztach postępowania apelacyjnego.

SSA Ewa Solecka	SSA Roman Sugier	SSA Anna Bohdziewicz
-----------------	------------------	----------------------